SAYI: 25 MAYIS – HAZİRAN

ÖYLE OLSUN

DERGİ

BİRAZ KÜLTÜR * BİRAZ SANAT * BOLCA EDEBİYAT

BENİ BU GÜZEL HAVALAR MAHVETTİ

ORHAN VELİ KANIK

RÖPORTAJ: ETHEM BARAN

SİNEM İNCECİK * TUĞÇE HEPKARADAGİDEN ÖZDEŞ * RAMAZAN AYKILIÇ * SEVTAP ÇAPAN * ATİLLA BUĞRA * KADİR TURAN
BÜLENT BÜBER * EMEL TUNÇİNAN * SUNA KELEŞOĞLU * ÜLKÜ ACAR CİNER * UĞUR GÜÇLÜ * BANU BAYRAKTARBAŞI ÜCEL
BAHAR ÜNLÜER * SEÇİL YARDIM ÖRENGÜL * SİBEL HAMZAOĞULLARI * MERVE GÜNDOĞDU * DUYGU SAKINÇ * ZEHRA ÖZCAN
FATMA TUNA * NEVAL DEMİRKIRAN * ELVAN TÜRKYILMAZ * NESLİHAN SAĞLAM * RIDVAN ADIYAMAN * ARZU ALTUNBULAK

Bülent Büber
bpamir

CÖMERT BAYKENT:
BİR PLAYBOYUN MÜZİSYEN OLMA GİRİŞİMLERİ

"Yaşama bakışık, yaşamın aynası olan bir roman, bir öykü yazmak istemiyorum. Tanık değilim. Yazar olarak da yazdığımın, yaşamı yansıtmasını değil, yaşamın kendisi olmasını istiyorum."
Ferit Edgü

70'lerin ilk yıllarında yayımlanan magazin dergilerine veya gazetelerin magazin eklerine göz atarsanız bir isimle hemen karşılaşabilirsiniz: **Cömert Baykent**. Yayımlanan haberler ise çoğunlukla **Ajda Pekkan** ile bir barışık bir dargın gelgitli ilişkisi çerçevesinde yaşanan kavgaları, kıskançlıkları, barışmaları ve evlilik planlarını aktarıyordu. Abartırsak grotesk bir dünyayı resmeden bu haberlerdeki ilişkiler dönemin "ünlü ekolojisinin/celebrity ecology" yaygın görünen davranış kalıplarıydı.

O yıllar, "meşhur sevgililerin" bir süre sonra kamuoyuna "nişanlılıklarını" ilan ettikleri ya da "yıldırım nikâhla" evleneceklerini açıkladıkları bir dönemdi. Nişanlılık, gereksiz toplumsal müdahaleyi önleyen, koruyucu ve işlevsel bir aparat olarak görülüyor, genellikle de ayrılıkla sonuçlanıyordu. Yıldırım nikâh açıklamaları ise tıpkı doğadaki yıldırım düşmesi gibi taraflar arasında meydana gelen yüksek gerilim nedeniyle şiddetli ayrılıkla sona eriyordu. Bu dönemsel modaya, Baykent ve Pekkan ikilisi de uymuştu. Örneğin dönemin Ses dergisinde, ikilinin Şişli Evlendirme Memurluğundan çıkış fotoğraflarıyla süslenen haber, **"Ajda Pekkan Ses'e Açıkladı: Cömert'le Yıldırım Nikâhı ile Evleniyorum"** başlığıyla veriliyordu.

Benim Baykent ile "tanışmam" ise 90'ların ortasında bir 45'lik plağını satın almamla oldu. Baykent'i tanımıyordum. Ancak plak kartonetinin arkasında Baykent'i tanıtan bir yazı vardı ve oldukça iddialı cümleler içeriyordu. 1972 yılında Grafson etiketiyle yayımlanan bu 45'liğin A yüzünde **"İşte O Kadar"**, B yüzünde ise "**Yak Bir Tane Daha"** şarkıları bulunuyordu. "İşte O Kadar" şarkısının sözleri belli ki Ajda Pekkan ile yaşanan bir ayrılık üzerine yüzüne söylenilemeyenin, "yüz yüze gelmeden" ama kamuoyuyla paylaşılarak "açıktan" söylenmesiydi. "Yak Bir Tane Daha" ise "sevgili" ile "sigara" arasında benzerlik kuran her her ikisinin de zevk ve zarar veren bir alışkanlık

olduğu fikrini işleyen bir çalışmaydı.

Plak, Grafson Plak Şirketi için Şanar Yurdatapan ve Atilla Özdemir'in birlikte kurduğu prodüksiyon şirketi olan ŞAT Yapımca hazırlanmış ve Sıtkı Acim'in sahibi olduğu Stüdyo Elektronik'te kaydedilmişti. Her iki parçanın müziği ŞAT Yapım bünyesindeki Dün Bugün Yarın Orkestrası'na ait gözüküyordu. Orkestrasyon ise Yurdatapan tarafından gerçekleştirilmişti. Tahminimce plağın hazırlanma giderleri Baykent tarafından üstlenilmişti.

Tercüman gazetesinin magazin eki İnci'nin 12 Haziran 1971 tarihli nüshasında **"Cömert Baykent Temmuz Ayında Bir Gece Kulübünde 'Aşk Şarkıları' Okuyacak"** manşetiyle verilen haberde, Baykent'in annesi Şaziye İpar'ın **"Şu şarkıcı kızın peşinde koşacağına, bu işe de hevesin var; sesin Dean Martin'e benziyor, şarkıcı ol,"** ifadeleri anne nasihati olarak sürmanşetten aktarılıyordu. Belli ki Baykent bir ayrılık sonrası annesinin nasihatini de dikkate alarak bir plak yapmıştı.

Her ne kadar Baykent'i tanıtan yazı **"Geleceğin 'Büyük Şarkıcısı'nı ilk plağında hep birlikte alkışlayalım,"** şeklinde bitiyorsa da ortada geleceğin büyük şarkıcısı olmayı sağlayacak bir ses yoktu. Tanıtım yazısında, başarılı bir işadamı olan Baykent'in adının türlü aşk maceralarına karıştığı ve resimlerinin gazeteleri süslediği; yediden yetmişe herkesin onu tanıdığı ifade edildikten sonra Baykent'in ilk duyuşta insanı etkileyen duygulu ve dolgun sesli olduğu belirtiliyordu. Ayrıca plak, Cömert'in "rastlantıların mikrofona çıkarttığı bir kişi" olmadığının ilk kanıtı olarak sunulmaktaydı. Baykent'in sahnedeki rahatlığı ve "fizik yapısı" da sesini desteleyen unsurlar olarak vurgulanıyordu. Fakat bu metin de dâhil olmak üzere her yazılan metin, kaleme alanını edebiyatçı ya da yazar yapmıyorsa, her kayıtlı sözlü müzik çalışması da söyleyenini şarkıcı yapmıyordu.

Baykent'in ikinci ve son 45'liği ise 1974 yılında yayımlandı. Bu plakta **"Söz Sevgilim Söz"** ve **"Nerde Nerde Nerde"** parçaları yer alıyordu. "Söz Sevgilim Söz" parçasında plakta adı yazmasa da Şehrazat (Kemalî Söylemezoğlu) eşlik ediyordu. Bu şarkı **"Bak Bir Varmış, Bir Yokmuş"** serisinin dördüncüsünde yer aldı. Albümde parçayı seslendirenler **"Şehrazat & Cömert Baykent"** olarak yer alıyor, ilk çalışmada ismine yer verilmeyen Şehrazat haklı bir şekilde öne çıkartılıyordu.

UNUTULAN BİR FİGÜRÜN TEKRAR GÜNDEME GELMESİ

İnternette efemera satışları gerçekleştiren bir mezat sitesinde, satışa sunulan makbuz seti içinde Nebil Baykent tarafından İstanbul İthalat Müdürlüğüne yatırılan paraya ilişkin bir makbuz ile o makbuza iğnelenmiş Cömert Baykent'in nakden ödeme yaptığını gösteren 27 Şubat 1947 tarihli Radyo Ücretlerine Ait Tahsilat Makbuzu bulunmaktaydı. Anladığımız kadarıyla gençliğinde babasının işleriyle ilgilenmeye başlayan Cömert

Baykent, 60'lı yılların sonlarından itibaren ticaret hayatı yerine eğlence dünyasında bulunmayı tercih etmişti. Ajda'nın menajerliği ya da prodüktörlük gibi büyük ihtimalle ticari kazanç getirisi olmayan işler yapar görünüyordu. Aileden gelen maddi destek azaldıkça ve toplumsal değişim Baykent'e önem kazandıran aile kökeninin önemini aşındırdıkça o da gece hayatında daha az görülmeye başladı. Özellikle 12 Eylül sonrasının yeni toplumsal koşulları ve yaşının ilerlemesinin etkisiyle iyice sessizliğe gömüldü.

Uzun süre Baykent'in adıyla karşılaşmadım. 2000'li yıllarda yayımlanan iki haberde onun adını tekrar gördüm. Aslında gerek haberin yayımlandığı günlerde gerekse bugün geniş kitleler için artık Cömert Baykent bir şey ifade etmiyor. Zaten her iki haberde de Baykent'in bir dönem Ajda Pekkan'la sevgili olduğuna vurgu yapılıyordu.

2004 yılının Ekim ayının ilk günlerinde gazete ve elektronik haber sitelerinde **"70'lerin Playboyu Kürklerini Satıyor"** başlığıyla haberler yer aldı. Haberlerde meşhur bir müzayede evinin birbirinden değerli 219 kürkü açık artırmayla satacağı ifade ediliyor ve kürklere ilişkin bilgiler veriyordu. Haberleri ilginç kılan ise kürkleri satışa çıkaran firmanın ismi gizli tutulurken, mal sahibinin bir dönem Ajda Pekkan'la nişanlı olan "ünlü playboy" Cömert Baykent olduğunun iddia edilmesiydi.

İkinci haber ise 2010 ve daha sonraki yıllarda **"Ajda'nın sevgilisi ajan mıydı?"** ve benzeri başlıklarla yayımlandı. Aslında bu haberin kaynağı, Baykent'in Aytunç Altındal ile gerçekleştirdiği ve **"Türkiye'de ve Dünyada Casuslar"** kitabında da yer alan sohbetti. Baykent, sohbette 70'lerin son yıllarında kaybolan Sovyet MIG uçaklarını bularak ABD istihbaratına teslim ettiklerini ileri sürüyordu. Ancak bu haber hiçbir zaman doğrulanamadı.

BAYKENT'İN AİLE KÖKENİ: DEĞİŞEN VE DÖNÜŞEN TOPLUMSAL YAPININ SÖNÜMLENDİRDİĞİ BİR AİLENİN ÖYKÜSÜ

Cömert Baykent'in biyografisini araştırma girişiminde bulunduğunuzda, insanların sabetayist kökenlerini açığa çıkarmaya kendilerini adamış (!) internet siteleri veya sosyal medya paylaşımlarıyla karşılaşıyorsunuz.

Öncelikle, insanların gizledikleri iddia edilen geçmişlerini, vefat ilanlarıyla açığa çıkarmak ya da isim ve soyadlarından anlamak gibi bir onomastik uzmanlığımız ve yetkinliğimiz bulunmuyor. Ayrıca insanların mensubu olduğu din ya da etnik kökene ya da akrabalık ilişkilerine göre hayatlarını açıklamaya çalışmanın saçmalığına "iman" etmiş olmamız sebebiyle Baykent'in mensubu olduğu sülalenin kökeni ve evlilikleri gibi derin araştırma gerektiren hususları, konunun "uzmanlarına" bırakıp genelde böyle yazılarının başında yer verilmesine alışık olduğumuz bazı aile bilgilerine değinelim.

Cömert Baykent, varlıklı ve İstanbul cemiyet hayatının renkli simalarıyla akraba olan bir anne ve babanın çocuğu olarak 1930 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. Babası Nebil Baykent, genelde yabancı şirketlerin Türkiye mümessilliğini üstlenen önemli bir işadamıydı.

Örneğin 1936'da onu, telefon, telgraf, elektrik, radyo gibi makine ve malzeme ticaretiyle uğraşmak üzere kurulan Elektrofen Türk Anonim Şirketi'nin ortaklarından biri olarak görürüz. Dönemin gazete ve dergilerindeki Telefunken markalı radyoların ilanlarında, markanın Türkiye temsilcisinin Elektrofen Şirketi olduğu bilgisi yer almaktadır. Ancak şirket 1940 yılının şubat ayında feshedilmiştir.

Devlet Arşivleri Başkanlığının Cumhuriyet Dönemi Arşivleri içinde 1942 yılında PTT'nin Ankara, İstanbul ve İzmir illerinin ihtiyacı olan 1000 adet otomatik telefon makine ihalesinde Ericsson Firmasının Türkiye temsilcisi Nebil Baykent ile imzalanan sözleşmenin süresinin uzatılmasına ilişkin yazışmalar bulunmaktadır.

Annesi Şaziye İpar ise "Şeker Kralı" olarak bilinen Hayri İpar'ın kızıydı. İpar ailesi Cumhuriyetin kurucu kadrolarıyla iyi ilişkileri olan ve onlarca desteklenen döneminin etkili "girişimci tüccar" bir ailesiydi.

2015 yılında Rio de Janerio şehrinde vefat eden Baykent'in dayısı Ali İpar'ın son derece ilgi çekici bir hayatı vardı. Ali İpar, 30'lardan itibaren Amerikan sinemasının yıldızlarından biri olan Virginia Bruce ile evlilikler yapmış ve ilk renkli Türk filmi kabul edilen Salgın'ı İlhan Arakon ile birlikte çekmişti. Farklı ancak genelde başarısız ticari girişimlerde bulunmuştu. 27 Mayıs'ta Menderes'in yargılandığı davalardan biri de Ali İpar döviz davasıydı. Menderes ile dönemin siyasetçi ve bürokratları, İpar'ın sahibi olduğu denizcilik şirketine döviz mevzuatını ihlal ederek döviz sağladığı iddiasıyla yargılanmışlar ve mahkûm olmuşlardır. Deli dolu bir yaşam süren teyzesi Muazzez Hanım, ressam Rasin Arsebük ile evlenmişti. Ancak 1972 yılında kardeşi Mehmet İpar gibi intihar ederek yaşamına son verdi. İpar ailesinin mensupları, çeşitli ticari başarısızlıklardan sonra sahip olunan (İpar Korusu, Mısır Apartmanı ve Park Apartmanı gibi) değerli gayrimenkullerin satışlarıyla şatafatlı hayatlarını sürdürmeye çalıştılar.

Baykent'in yaşamı, cemiyet hayatının popüler bir figürünün zaman içinde sönümlenmesinin hikâyesi olduğu kadar ülkedeki değişen güç ilişkilerinin öyküsü olarak da okunabilir. Erken Cumhuriyet döneminde, siyasal elitlerin desteğini alan ve yabancı şirketlerin temsilcisi olan aileler zaman içinde dikkate değer bir zenginliğe ulaştılar. Ancak bu aileler, ticari faaliyetlerini kurumsallaştıramamaları ve özellikle 1960 sonrası değişen siyasal güç odaklarından uzak düşmeleri sonucu, bir gerilemeye girdiler. Görkemli hayat, elde edilen önemli gayrimenkullerin satışı ile sürdürülmeye çalışıldı. Bu hızlı yükselme ve zaman içinde gerileme öyküsü, Baykent'in yaşamında da kendini gösterdi.

Baykent, Türkiye'nin o günkü koşulları ve sınırlılıkları içinde bir tür "yerel selebutant" olarak kabul edebiliriz. Diğer taraftan Baykent'in hikâyesi, ekonomik ya da siyasal olarak güçlü bir aileye/sülaleye mensup bir kişinin, popüler bir yıldızın sevgilisi olarak magazin sayfalarında yer almasının kolay ancak birlikte olunan yıldızın işinin yapılmasının ya da o alanda şöhret olmanın güç olduğunu gösteren bir örnek olarak da görülebilir.